

Menighedsråd	Folkevalgt ledelse der sammen med præsten har ansvar for at skabe gode rammer for den lokale kirkes liv og vækst. Vælges for 2 eller 4 år.
Orienteringsmøde	Offentligt møde om menighedsrådsvalget, eller det møde hvor biskop og provst gennemgår ansøgninger og menighedsrådet udvælger præster til prøveprædiken.
Stedfortræder	Fungerer som suppleant.
Stiller	Person med valgret i sognet der anbefaler en kandidat til valg.
Syn	Møde hvor der foretages gennemsyn/eftersyn af kirkens bygninger.
Synsudsat arbejde	De bygningsmæssige arbejder der identificeres ved det årlige syn.
Valgbar	Folkekirkemedlem med ret til at stille op og lade sig vælge til menighedsrådet.
Valgbestyrelse	Tre menighedsrådsmedlemmer der er valgt til at forberede og lede valget.
Valgforsamling	Møde hvor valgberettigede i et sogn opstiller en liste med kandidater og stillere til valget.
Valgkurser	Kurser for valgbestyrelser om alt vedrørende menighedsrådsvalg
Valgret	Folkekirkemedlemmer over 18 år har ret til at stemme til menighedsrådsvalg.
Valgt medlem af menighedsrådet	Alle andre menighedsrådsmedlemmer end præsten er valgte.

Jobfunktioner

Bedemand	Person eller forretning der tilbyder assistance omkring dødsfald.
Biskop/Bisp	Leder af stift, der vejleder menighedsråd ved præstevalg, ordinerer og fører tilsyn med præster samt opmuntrer og inspirerer sognene.
Emeritus	Bruges om afgået embedsmand, fx en præst. Fra latin: aftjent.
Gejstlig	Bruges om præster, provster og biskopper og betyder åndelig.
Kirkefunktionær	Menighedsrådets ansatte kaldes kirkefunktionærer.
Kirkesanger	Forsanger ved menighedssangen ved gudstjenester og kirkelige handlinger.
Kordeg	Fører kirkebøger i større sogne og kan varetage samme opgaver som kirkesanger.
Organist	Den person, der spiller ved gudstjenester, ofte på orgel.
Pastor	Kan bruges som titel foran præstens navn samt i tiltale. Fra latin: hyrde.
Provst	Leder af provsti, der støtter op om arbejdet i de lokale menighedsråd, er daglig leder for præsterne, fører tilsyn med folkekirkens bygninger og sammen med provstiudvalget forvalter økonomien.
Præst/sognepræst	Den person der har ansvaret for gudstjenesten i den lokale menighed.

Struktur

Frimenighed	Kristen menighed, som alene er baseret på medlemmernes tilslutning og ansvar.
Landemode	Det årlige møde for provster og for hele Haderslev Stift, hvor biskoppen aflægger beretning.
Pastorat	De sogne der betjenes af den eller de samme præster.
Provsti	Geografisk afgrænset område bestående af sogne samt administrativ enhed, der samarbejder om økonomi, aktiviteter, bygninger og arealer.
Provstiudvalg	Folkevalgt ledelse der sammen med provsten forvalter økonomien i provstiet.
Sogn	Geografisk afgrænset område med fælles kirke, præst og menighedsråd.
Sognebåndsløsning	Valg af anden præst end bopæls sognets efter accept af den modtagende præst.
Stift	Geografisk afgrænset område bestående af provstier ledet af biskop som teologisk og administrativ myndighed.
Stiftsmidler	Kapital som forvaltes til gavn for stiftets kirker.
Stiftsråd	Består af biskop, domprovst og repræsentanter for præster, ansatte og menighedsråd. Rådet skal medvirke til at bevare og udvikle et levende og nærværende kirkeliv i Haderslev Stift.
Stiftsøvrighed	Består af biskop og stiftamtmand. Stiftsøvrigheden er ansvarlig for tilsyn med stiftets samlede økonomi og kulturarv.
Valgmenighed	Kreds om egen selvfinansieret menighed. Hører under provst, biskop og kirkeministerium.

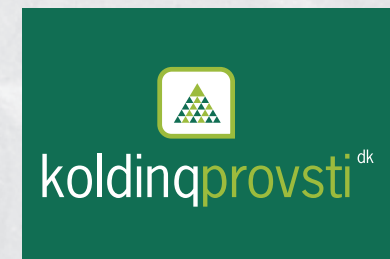
Undervisning

Konfirmand	Elev i 7. eller 8.klasse som deltager i undervisning i kirkens regi med henblik på konfirmation.
Konfirmation	Bekræftelse af det løfte, der lød i dåben. Genindført i 1736. Fra Latin: bekræftelse.
Minikonfirmand/ juniorkonfirmand	Officielt: børnekonfirmand. Elev i 3. eller 4. klasse som deltager i indledende konfirmationsforberedelse.

FOLKEKIRKEN

ORDBOG kirkeord og udtryk kort forklaret

INFORMATION

Bibelen

Amen	Afslutning på bønner fra hebraisk: det står fast. I gudstjenesten markerer man: Jeg tilslutter mig det, der er blevet sagt.
Autorisation	Official godkendelse. Bibelen, salmebogen og alterbogen er autoriseret af Dronningen.
Epistel	Episteltekst i gudstjenesten er fra brevene i NT. Fra latin: brev.
Evangelist	Forfatter af et af evangelierne i NT: Mattæus, Markus og Johannes.
Evangelium	Et skrift der gengiver Jesu liv, død og opstandelse. Fra græsk: glædeligt budskab.
GT	Forkortelse for det Gamle Testamente.
Hosianna	Fra hebraisk: frels os eller red os.
Kirkeåret	Begynder første søndag i advent og omfatter årets søn- og helligdage.
Konfession	Folkekirken bekendelsesskrifter er Luthers lille katekismus, den augsburgske konfession og tre bekendelser fra oldkirken: den apostolske, den nikæenkonstantinopolitanske og den athanasianske.
Lektie	Tekst i gudstjenesten fra GT, Apostlens gerninger eller Johannes' Åbenbaring i NT.
NT	Forkortelse for det Nye Testamente.
Tekstrække	Bibeltekster fastlagt til hver helligdag i kirkeåret. 1. tekstrække benyttes fra første søndag i advent lige år, mens 2. tekstrække benyttes i ulige år.
Treenighed	Den treenige Gud: Fader, Søn og Helligånd.
Trinitatis	Tiden fra første søndag efter pinse til advent kun afbrudt af Alle Helgen.
Trosbekendelse	Kort, fast formuleret udtryk for den kristne tro. Der er flere trosbekendelser, men den apostolske er mest brugt. Se også konfession.

I kirken

Altergang	Se nadver.
Bedeslag	De 3 gange 3 slag, der afslutter klokkeringningen morgen og aften samt forud for gudstjenester.
Begravelse	Den kirkelige handling, hvor kisten sænkes i jorden.
Bisættelse	Den kirkelige handling, der går forud for kremering.
Dåb	Det ene af folkekirken to sakramenter. Dåb foregår ved døbefonten, og alle kan blive døbt, men oftest er det små børn.
Højmesse	Sognets eller pastoratets hovedgudstjeneste på søn- og helligdage med altergang og nadver.
Interludium	Mellemspil fx et orgelstykke umiddelbart efter prædiken.
Introitus	Korsang som indledning til gudstjeneste, der erstatter præludium. Fra latin: indgang.
Kimning	Taktfast klokkeringning med enkeltslag der markerer kirkens højtider og fest.
Kirkelig velsignelse	Kirkelig handling hvor et borgerligt indgået ægteskab velsignes.
Kollekt	Fællesbønner eller penge indsamling ved gudstjenester. Betyder: samling.

Korsvar	Menighedens svar. Fx amen efter bøn og efter velsignelse.
Liturgi	Den ordning/køreplan som gudstjenesten og de kirkelige handlinger forløber efter.
Messe	Siden 400-tallet det mest benyttede ord for gudstjeneste. Fra latin: missa af missio: bortsendelse.
Messefald	En gudstjeneste/messe falder bort enten som planlagt eller fordi ingen kommer.
Motet	Korindslag i gudstjenesten. Oprindeligt en bestemt musikalsk form.
Nadver	Det ene af Folkekirken to sakramenter. Oprindeligt aftensmåltid, som henviser til Jesus sidste måltid. Kaldes også altergang.
Postludium	Musikalsk efterspil efter gudstjeneste.
Prædiken	Prædikantens udlægning af Guds ord til alle. Fra latin: forkyndelse, udsagn.
Præludium	Musikalsk forspil efter klokkeringning og bedeslag som indledning til gudstjeneste.
Ringning	Kirkens klokker ringer morgen og aften, ved kirkelige handlinger samt før gudstjenester, hvor de afslutter med bedeslag.
Sakramenter	Dåb og nadver, som er hellige handlinger, hvor man får del i Guds gaver.
Velsignelse	I gudstjenesten bruges den aronitiske velsignelse: Herren velsigne dig... og den apostolske velsignelse: Vor Herre Jesu Kristi nåde...
Vielse	I Folkekirken er vielse både en kirkelig og en retsgyldig indgåelse af ægteskab.

Kirkebygning

Apsis	Halvrund tilbygning øst for koret. Fra græsk.
Kirke	Konkret: kirkehuset. Fra græsk: den kristne menighed lokalt og globalt.
Kirkeskib	Den del af kirkebygningen, hvor menigheden har siddeplads.
Kor	Den del af kirkerummet der rummer alteret. Typisk den østlige del af kirken.
Pulpitur	Permanent forhøjning fx til sangkor eller orgel.
Våbenhus	Forgang til kirkerummet hvor man bogstavelig og billedlig talt lægger sine våben fra sig.

Kirkegård

Fredningstid	Det åremål der går, førend et gravsted må eller kan slettes.
Gravstedskapital	Beløb indbetalt til stiftet, hvor renterne bruges til vedligehold af gravsted i valgt omfang i fredningstiden.
Hjemfalden	Gravstedskapital, der har udløst renter til vedligehold, men er udløbet, udbetales til sognet.
Jordfæstelse	Kistebegravelse
Kapel	Rum eller bygning til opbevaring af afdøde eller lille kirkesal fortrinsvis til begravelseshandlinger.
Lapidarium	Plads til hensættelse af urner eller gravsten.
Legatgravsted	Et gravsted der er betalt vedligehold for i et valgt omfang i hele fredningstiden.
Urne-/kistegrav	Forskellige gravtyper

Kirkeudstyr

Alba	Lang, hvid skjorte, som bæres over præstekjolen under messehagelen. Fra latin: hvid.
Alter	Det bord i kirkens kor, hvor tekster ofte læses og nadveren uddeles fra. Fra latin: offerbord.
Alterbog	Heri findes de bibelske tekster, der er foreskrevet til hver enkelt søn- og helligdag. Se Bibelen: Autorisation.
Alterskranke, knæfald	Der hvor man knæler for at modtage nadveren samt ved konfirmation og vielse.
Antependium	Klæde der er fæstnet på alterbordets forside.
Disk	Lille fad til oblaterne ved altergang.
Kalk, alterkalk	Bæger som bruges til vin/druesaft ved nadveren. Fra græsk: bæger.
Katafalk	Forhøjning eller vogn hvorpå kisten placeres i kirken under begravelseshandlingen.
Kirkebog	Føres digitalt af præst eller kordegn ved fødsel og dødsfald i bopælsogn. Grundlag for al folkeregistrering.
Kirkeskib	Skibsmodel ophængt under loftet i kirkeskibet.
Krucifiks	Kors med fremstilling af den korsfæstede Jesus.
Messehagel	Farvet, åben kåbe som præsten i nogle kirker bærer over præstekjolen ved højmesse.
Oblat	Lille, hvid, tynd kiks, som man får til nadver. Leveres af Diakonissesstiftelsen.
Oblatæske	Æske til opbevaring af oblater.
Orgel	Instrument bestående af organer/piber. Fra græsk: organon.
Ritualbog	Heri findes de gældende ritualer til gudstjenester og kirkelige handlinger.
Stola	Et bredt bånd bæret rundt om nakken og ned foran over præstekjolen. Anvendes i enkelte kirker. Fra græsk.
Særkalk	Det bæger hver deltager i nadveren får vin/druesaft skænket i.

Menighedsråd

Afstemningsvalg	Hvis der indleveres mere end en kandidatliste, udløser det afstemning.
Distriktsforening	Lokal afdeling af Landsforeningen af menighedsråd.
Født medlem af menighedsrådet	Kirkens præster er fødte medlemmer af menighedsrådet, da de ikke vælges.
Indstillingsmøde	Møde hvor menighedsrådet vælger præst.
Kirkeværge	Medlem af menighedsrådet der har særligt tilsyn med kirkebygninger og kirkegårde.
Kontaktperson	Medlem af menighedsrådet der er daglig leder for kirkefunktionærerne.
Landsforeningen	Landsforeningen af menighedsråd er menighedsrådenes interesseorganisation.
Ligning	Kirkeskat som fastsættes af provstiet og udskrives kommunevis.
Menighedsmøde	Årligt møde om menighedsrådets arbejde for alle sognets folkekirkemedlemmer.